

KÚRIA

Bfv. II. 170/2013/7. szám

A Kúria Budapesten, a 2013. július 1. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A hamis vád büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a IV. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nógrád Megyei Bíróság 3.B.182/2008/182. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.326/2011/31. számú ítéletét a IV. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, az indítvány előterjesztője és ugyanezen indokkal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt már nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Nógrád Megyei Bíróság a megismételt eljárás során 2011. január 25-én meghozott 3.B.182/2008/182. számú ítéletével a felülvizsgálati indítvánnyal érintett IV. rendű terheltet bűnösnek mondotta ki az 1978. évi IV. törvény [továbbiakban korábbi Btk.] 225. §-ában meghatározott, folytatólagosan, társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntetében. Ezért 5 hónap - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte, és bűnügyi költség viselésére kötelezte.

Ugyanakkor a terheltet az ellene a korábbi Btk. 242. § (1) bekezdése szerinti hamis tanúzásra felhívás büntette és a korábbi Btk. 238. § (1) bekezdésébe és (2) bekezdés c) pontjába ütköző, a (4) bekezdés I. fordulata szerint minősülő hamis tanúzás büntette miatt emelt további vád alól felmentette.

A megyei bíróság által e terheltet érintően megállapított tényállás lényege a következő:

A Rendőrkapitányság hivatásos állományába tartozó sértett 2013. március 18-án a Rendőrkapitányságon feljelentést tett telefonjának és bőrkabátjának aznap este a gépkocsijából

történt ellopása miatt. Az elkövetési értéket 100.000 forintban jelölte meg.

Az ügyben - áttételt követően - az eljárást a Budapesti Kerületi Rendőrkapitányság folytatta, amely más intézkedések mellett a sértett tanúkenti kihallgatása végett megkereste a Rendőrkapitányságot. A meghallgatás során a sértett bejelentette, hogy az ismeretlen elkövető a gépkocsi kesztyűtartójába tette az eltulajdonított telefon SIM kártyáját, azt ott utóbb megtalálta és becsatolta.

A keletkezett iratokat a Rendőrkapitányság megküldte a Budapesti Kerületi Rendőrkapitányságnak, amely ezután a nyomozást 2003. június 6. napján megszüntette.

A II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű terheltek hivatásos állományú rendőrként a Rendőrkapitányság bünyügyi osztályán teljesítettek szolgálatot. Az osztályt a III. rendű terhelt vezette, akinek rendkívül rossz volt a kapcsolata az osztályra beosztott sértettel.

Mindhárom terhelt megismerte a sértettnek a fenti lopással kapcsolatos vallomásait; a III. rendű terhelt ismerte magát a feljelentést is, és kételyek merültek fel bennük azok hitelességét illetően.

Megelőzően a II. rendű és a IV. rendű terhelt osztályvezetői utasításra megkezdte a sértett által mobiltelefonok ellopásával kapcsolatosan intézett korábbi ügyek revízióját. Az egyik ilyen ügyben a II. rendű terhelt korábban alaptalanul hatályon kívül helyezte a nyomozást megszüntető határozatot. 2003. május 27-én a II. rendű terhelt ezen ügyszámon valótlán hivatkozásokkal az egyik mobil szolgáltatótól híváslista közlését kérte az alapüggyel össze nem függő, valójában a sértetthez kapcsolható két telefonszámnak a lopási időpont körüli, illetve azt követő forgalmáról.

A kapott választ a II. rendű és a IV. rendű terheltek együtt kiértékelték. Ezt követően 2003. június 3-án közös jelentést készítettek. Ebben a híváslista egyes adataira és arra utaltak, miszerint a bejelentett lopási időpont utáni órában telefonforgalom volt az érintett készülék és a sértett feleségének készüléke között, és erre tekintettel „a bűncselekmény elkövetésének körülménye tisztázatlan”.

A III. rendű terhelt a jelentést átirattal továbbította, ugyanakkor a sértettet a híváslistára egyik terhelt sem nyilatkoztatta meg.

A Budapesti Kerületi Rendőrkapitányság erre tekintettel hatályon kívül helyezte a korábbi határozatát. Az újra elrendelt nyomozást azonban 2003. szeptember 10-én az elkövető kilétének ismeretlen volta miatt felfüggesztette.

A II. rendű terhelt a május 27-i megkeresést júniusban megismételte, illetve egy másik mobilszolgáltatónak is kiküldte.

*

A polgári személy I. rendű terhelt a rendőr terheltekkel közvetlen jó viszonyban volt, esetenként bűnüldözői munkájukat is segítette.

A rendőr törzsőrmester ellen a Megyei Ügyészség Nyomozó Hivatala előtt közokirattal visszaélés

büntette és más bűncselekmények miatt nyomozás volt folyamatban. Ezen eljárásban az I. rendű terhelt valótlánul olyan tanúvallomást tett, miszerint egy tőle ellopott és lefoglalt mobil telefon készüléket az eljáró rendőr törzsőrmester részére nem adott ki, az annak átvételéről szóló elismervényen az átvevői I. rendű terhelt névaláírás nem tőle származik.

Az I. rendű terhelt szavahihetőségének alátámasztására rávette a tanút, hogy érdekében a Rendőrkapitányságon ezen ügyben tegyen hamis tanúvallomást.

Autóval bevitette a kapitányságra a tanút. Szólt II. rendű terheltnak, aki a tanútól megkérdezte tud-e a kérdéses telefonos ügyről valamit mondani, majd a tanút szóban kihallgatta, és az I. rendű terhelt kérésének megfelelően megtett hamis előadását hangfelvételre rögzítette. Ugyanakkor jegyzőkönyvet nem készített.

A meghallgatás közben kisebb megszakításokkal a IV. rendű terhelt is jelen volt. Nevezett felismerte, hogy a kihallgatás az ügyészési nyomozás során felmerült lényeges körülmények tisztázására irányul, ennek ellenére nem hívta fel a II. rendű terhelt figyelmét magatartása jogellenességére és nem tett semmit a kihallgatás megakadályozása, megszakítása érdekében.

Ezután a II. és IV. rendű terheltek együtt jelezték a III. rendű terheltnak a történeteket. Bemutatták neki a tanút, aki előtte is elismételte a nyilatkozata lényegét. A III. rendű terhelt, aki tudott a nyomozó hivatalnál folyó eljárásról, a hangfelvételt meghallgatta, a kazettát eltette és azt 2003. július 9-ig magánál tartotta.

A nyomozó hivatal ez iránti megkereséséig a hangfelvételtől egyik terhelt sem adott a nyomozó hivatalnak tájékoztatást.

A terheltek célja az volt, hogy felhasználják a tanú nyilatkozatát az I. rendű terhelt érdekében más szervek előtt, ha az később szükségessé válik.

A III. rendű terhelt a tanúnak kijelentette, meg vannak győződve, hogy a rendőr ebben az ügyben bűnös és ők ezt kiderítik. Kérték a tanút, hogy ügyészési meghallgatása során ismétlje el, amit nekik mondott és utána menjen hozzájuk vissza. A II. r. és a IV. rendű terheltek a tanú meghallgatásáról, az azzal kapcsolatos hangfelvételtől feljegyzést készítettek, amelyet a III. rendű terhelt láttamozott és azt ugyancsak magánál tartotta.

Az ezt követően a nyomozó hivatalnál történt kihallgatáson a tanú nagyrészt fenntartotta a korábbi vallomását és csak két vonatkozásban nyilatkozott a rendőrségen hamisan előadottaknak megfelelően.

Nem bizonyított, hogy a terheltek I. rendű terhelttől tudták volna, hogy a tanú ellentmondó állításai közül melyek valósak és melyek nem azok.

*

Az I. rendű terhelt - miután időközben a Megyei Ügyészség Nyomozó Hivatala előtt hamis vád büntette miatt büntetőeljárás indult ellene - 2003. július 28-án ismételten megszervezte, hogy a tanút

a terheltek meghallgassák.

E végett II. rendű terheltnak azt jelezte, hogy a tanú rendőrségen tett nyilatkozata felel meg a valóságnak. A II. rendű terhelt a IV. rendű terhelttel megbeszélte és együtt megszervezte, hogy az ügyeleti rendszeren keresztül, nevezett által a rendőrséghez intézett telefonhívásnak beállítva rögzítik a tanú nyilatkozatát.

A II. rendű terhelt az újabb hívás után beszélt a tanúval és erről folyamatos hangfelvétel készült. Többször kérdezte a tanút, elismételtette vele, hogy az ügyészségen nem mondott igazat, a rendőrségen viszont igen. Ezután az anyagot a két terhelt engedéllyel az archívumba helyeztette és az javaslatukra szolgálati úton megküldésre került a nyomozó hivatalnak.

A II. rendű és a IV. rendű terhelt a hivatali lehetőségek felhasználásával 2003. július 28-án és azt követően az I. rendű terhelt érdekében járt el. Céljuk az volt, hogy a nevezett ellen megindult nyomozást befolyásolják, elérjék annak megszüntetését.

Az nem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a II. rendű terhelt és az I. rendű terhelt már 2003. július 28-a előtt megbeszélte volna, hogy a tanú telefonálni fog a rendőrségre, illetőleg, hogy tudomást szerzett-e a II. rendű és a IV. rendű terhelt - akár a második telefonhívás előtt, akár később, az archivált felvétel továbbításáig - arról, hogy a mobil telefonokkal kapcsolatban a tanú melyik állítása igaz, és melyik hamis.

Az ítélet ellen az ügyész a IV. rendű terhelt tekintetében a felmentő rendelkezések miatt, a bűnösség vád szerinti megállapítása, a minősítés megváltoztatása és a büntetés súlyosítása érdekében jelentett be fellebbezést, amelyet a fellebbviteli főügyészség súlyosítás végett tartott fenn. A IV. terhelt és védője felmentésért fellebbezett.

A Fővárosi Ítéltábla a 2012. június 12-én meghozott I.Bf.326/2011/31. számú ítéletével az első fokú ítéletet a IV. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A tényállást a Nógrád Megyei Bíróság 6.B.12/2007/33. számú jogerős ítéletére tekintettel lényegében akként pontosította, hogy „a megyei bíróság a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján arra a megállapításra jutott, hogy kétséget kizáróan nem bizonyítható az a tény, az I. rendű vádlott megkapta-e 2000. május 29-én a sértett rendőr törzsőrmestertől a mobiltelefonját, hiszen a jelen ügyben bűnjelként lefoglalt telefon alkatrészeiből az igazságügyi informatikus szakértői vélemény alapján ez kétséget kizáróan nem állapítható meg, csak a típusának az azonossága.”

A jogerős határozatok ellen a IV. rendű terhelt érdekében a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára utalással megalapozatlanság, illetve a terhelt bűnösségének anyagi jogszabálysértő megállapítása, valamint az indokolási kötelezettség nem kellő teljesítése miatt, hatályon kívül helyezés és új elsőfokú eljárás elrendelése érdekében a védő élt felülvizsgálati indítvánnyal.

Indítványának indokolásában elsősorban arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok a korábbi első fokú ítéletet hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatásnak maradéktalanul nem tettek eleget, az ügy megfelelő felderítésére továbbra sem került sor. Az elsőfokú bíróság a döntését hibás tényállás alapján, a mérlegelés körébe vont adatok nyilvánvalóan téves és életszerűtlen értékelésével, okszerűtlenül, iratellenes következtetésekre alapítva állapította meg. Indokolási kötelezettségének sem tett megfelelően eleget, mivel a terheltek védekezésével szemben nem nevezte meg, hogy milyen okból és mely adatokra alapította az egyes tényállási részeket. Így a IV. rendű

terhelt elítélésére valójában bizonyítékok hiányában került sor.

Ezen túlmenően a védő utalt arra, hogy álláspontja szerint a terhelt magatartásával a Btk. 225. §-a szerinti hivatali visszaélés büntetnének elkövetési fordulatai közül egyiket sem valósította meg. Az ügyek utólagos vizsgálatát parancsra végezte, amelyet nem tagadhatott meg. Ezen túlmenően, az adott tényállás mellett azért sem állapítható meg a bűnössége, mivel a cselekmény társadalomra veszélyessége hiányzik, az emiatt sem tényállásszerű.

A Legfőbb Ügyészség BF.378/2013/1. számú átiratában az indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartva, az érintett határozatok hatályban tartását indítványozta.

Az ügyészi álláspont lényege szerint az indítvány döntően a bizonyítékok mérlegelését és a megállapított tényállást támadja, e vonatkozásban azonban a Be. 423. §-ának (1) bekezdése szerint törvényben kizártnak tekintendő.

Egyéb tekintetben pedig az indítvány alaptalan. Az eljárás során nem merült fel olyan adat, amely szerint a terheltet bármely előjárója arra utasította volna, hogy készítsen valótlan tartalmú megkereséseket, keressen olyan telefont, amely egy ügyészségi nyomozás tárgya, hallgasson ki olyan tanúkat, akiket már az ügyészségi nyomozó hivatal kihallgatott. Az ilyen utasítást egyébként a terhelt jogosult lett volna megtagadni, illetőleg köteles lett volna az előjáró figyelmét az utasítás jogszabálysértő jellegére felhívni [1994. évi XXXIV. törvény 12. § (1) bekezdése]. Az anyagi jogszabályoknak megfelelő a cselekmény jogi minősítése, ezen belül a társtettesként és folytatólagosan történt elkövetés megállapítása is.

Az eljárt bíróságok indokolási kötelezettségüknek is maradéktalanul eleget tettek.

A nyilvános ülésen a védő felülvizsgálati indítványát változatlanul fenntartotta és az abban foglaltaknak megfelelő határozat meghozatalát kérte. A legfőbb ügyészség képviselője átiratukkal egyezően nyilatkozott.

A Nógrád Megyei Bíróság és a Fővárosi Ítélőtábla jogerős határozatait a Kúria a Be. 423. § (1) és (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítvánnyal érintett a IV. rendű terhelt vonatkozásában, a terhére megállapított hivatali visszaélés büntette tekintetében vizsgálta felül. A felülvizsgálat a Be. 423. §-ának (5) bekezdése szerint hivatalból kiterjedt a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti [tételesen a Be. 373. § (1) bekezdés I/b) és I/c) pontja és II-IV. pontjai] abszolút eljárásjogi felülvizsgálati okok teljes körére is.

Előjáróban a Kúria rámutat arra, hogy a Be. 423. §-ának (1) bekezdése szerint a jogerős határozatban megállapított tényállás a felülvizsgálatban - függetlenül megalapozott vagy esetlegesen megalapozatlan voltától - irányadó, s e tényállás indítvánnyal sem támadható. Következésképpen az ügy kellő felderítésének vitatása, a bizonyítékok mérlegelésének és a megállapított tényállásnak a sérelmezése, vagyis a jogerős határozatok megalapozatlanságára hivatkozás felülbírálatot nem eredményezhet.

A felülvizsgálat ugyanis kizárólag anyagi jogi - és nem ténybeli - kérdések vizsgálatára szolgál. Azt, hogy valamely terhelt tekintetében a határozat meghozatalára anyagi jogszabálysértéssel került sor, a Kúria is kizárólag az irányadó tényállás alapján, annak alapulvételével vizsgálhatja.

Az indokolási kötelezettség megfelelő teljesítésének felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező

megsértése [Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontja] valóban felülvizsgálati okot képez. Ez az abszolút eljárási szabálysértés azonban az ügyben nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság rendkívül terjedelmes ítéletében, igen aprólékos, nehézkes fejtegetéssel, de érdemben logikusan számot adott a tényállás megállapításával kapcsolatosan a bizonyítékokat értékelő tevékenységről. Ez, ha nehezen is, az ítéletből nyomon követhető. Megállapítható tehát, mely bizonyítékot miért fogadott el valósnak, más bizonyítékokat pedig miért vetett el. A bizonyítékok értékelésének érdemi helyessége, az értékelés eredménye, az ítélet megalapozottságát érintő kérdés, amely a felülvizsgálat során vitássá nem tehető.

Az elsőfokú bíróság által megállapított - túlburjánzó, számos jogi relevanciával nem bíró elemet is rögzítő - tényállás még amellet is alkalmas a büntetőjogi fő kérdéseket illetően az ítélet felülbírálatára, ha a tényállás körében figyelmen kívül hagyja a Kúria az oda - ítéletszerkesztési hiba folytán - beillesztett bizonyítékokat.[Nem kétséges ugyanis: a bíróság ítéletének tényállásában a bizonyítás eredményeként feltárt bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényadatokat rögzíti, a bizonyítékok tényállásba beemeléseinek nincs helye]. Ez a hiba azonban legfeljebb az ítélet szakmai színvonalát érintheti, de semmiképpen sem eredményezi az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlanságát.

A töretlen bírói gyakorlat szerint a bíróság akkor sérti meg a hatályon kívül helyezést mellőzhetetlenül eredményező indokolási kötelezettségét, ha nem ad megfelelően számot arról, hogy valamely terhelt bűnösségének megállapítását, cselekményének jogi minősítését, illetőleg a büntetés kiszabását mire alapozta. A fentiekből következően ezen felülvizsgálati ok az ügyben nem áll fenn, és a hivatalból történt vizsgálat során a Kúria más, a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alá eső, hatályon kívül helyezést kötelezővé tevő eljárási szabálysértést sem észlelt.

Érdemben a Kúria a felülvizsgálati indítványt - egyetértve a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontjával - alaptalannak találta.

E körben a felülvizsgálati indítvány által felhozott, a bűnösség alapjait érintő jogszabálysértésekre hivatkozást illetően mindenképp először azt kell rögzíteni, hogy a terhelt bűnösségének megállapítására az anyagi jogszabályoknak megfelelően került sor. A terhelt cselekményének tényállásszerűségét az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg. Az ügy tényállása nem tartalmaz olyan speciális körülményeket, amelyek akár csak kétségeket vethetnének fel a tényállásszerű cselekmény társadalomra veszélyességét illetően. A terhelt bűnösségének megállapítása és cselekményének jogi minősítése nem anyagi jogszabálysértő.

Ennek tényalapjai a következők:

1.) A II. rendű terhelt hamis adatokkal híváslistát kért egy mobil - szolgáltatótól, annak felderítésére, hogy a telefonjának ellopása miatt feljelentéssel élő sértett a lopás általa megjelölt időpontja körül, illetve ezt követően telefonált-e az adott készüléken.

A választ a II. rendű és a IV. rendű terhelt együttesen kiértékelte és közös jelentésben tárta a bünygyi osztályt vezető, a III. rendű terhelt elé. Ez a jelentés tényként rögzíti, hogy az állítólagos lopást követő órákban a sértett a kérdéses telefon SIM kártyájának felhasználásával telefon beszélgetést folytatott a feleségével, és erre tekintettel „a bűncselekmény elkövetésének körülménye tisztázatlan”.

A jelentést a III. rendű terhelt továbbította a Budapesti Kerületi Rendőrkapitányságnak.

A terheltek akkor jártak volna el kötelességszerűen, ha kételyeiket a L P gyanúsított ellen más ügyben egyébként folyamatban lévő ügyészégi eljárásban közlik és a kételyeik alapján nem maguk nyomoznak.

Ekként a IV. rendű terhelt társtettesi magatartása maradéktalanul megvalósította a hivatali helyzettel visszaélést.

2.) Az I. rendű terhelt - aki a rendőrség társadalmi kapcsolata volt - sikkasztással terhelő vallomást tett sértettre. Az emiatt, illetőleg emiatt is folyamatban lévő eljárásban pedig rávette a tanút, hogy az ügyben az ő szavahihetőségét megerősítő, egyben a vele ellentétes vallomást tevő tanúk előadását meggyengítő vallomást tegyen.

A tanú ezt a hamis vallomást I. rendű terhelt kérésének megfelelően a II. rendű terhelt előtt megtette. Kihallgatásánál jelen volt a IV. rendű terhelt is, aki - annak tudatában, hogy ügyészégi nyomozás tárgya, L P elsikkasztotta-e vagy sem az I. rendű terhelt mobil-telefonját - nem tett semmit, nem hívta fel a II. rendű terhelt figyelmét az ekként való „bizonyítékszerzés” jogellenességére.

Amellett, hogy a IV. rendű terheltnek nem volt ilyen jogi kötelessége, mindez azt mutatja, hogy a kihallgatás lefolytatását illetően szándékegységben voltak. Így magatartása a II. rendű terhelt hivatali kötelességzegéséhez nyújtott bűnszegélyt képezett.

3.) Az I. rendű terhelt ellen hamis vád miatt ügyészégi nyomozás folyt a tulajdonát képező telefon elsikkasztásának kérdésével összefüggésben. Ez alatt az I. rendű terhelt megszervezte, hogy tanút a Rendőrkapitányságon kihallgassák. A II. rendű terheltnek a kihallgatás során a tanú azt állította nem az ügyészégi, hanem - az I. rendű terhelt kérésének megfelelően tett - rendőrségi vallomása tartalmazza az igazságot.

A II. és IV. rendű terhelt ezt az előadást az ügyeleti rendszer manipulált igénybe vételével, a sértett általi telefonhívásként rögzítette. A telefonhívás során a II. rendű terhelt kérdést feltéve elismertette tanúval, hogy az ügyészi kihallgatásakor nem mondott igazat, a rendőrségi kihallgatásakor a II. rendű terhelt előtt viszont igen. Ezt a turpis, csalárd módon rögzített anyagot küldték meg az ügyészégi nyomozó hivatalnak.

Ebben az esetben hivatali helyzetével a II. és IV. rendű terhelt egyéb módon visszaélt, mert az említett módon arra törekedtek, hogy az ügyészégi nyomozást befolyásolják.

A fenti cselekvőség mindhárom esetben célzatos, a tényállásból következően. A cél az ügyészi nyomozás befolyásolása volt, ennek keretében I. rendű terhelt javára előnyszerzés - vallomásainak elfogadtatása érdekében - egyszersmind L P terhére - akivel egyébként rossz volt a kollegiális viszonyuk - hátrány okozása.

Téves az a jogi álláspont, hogy nincs jogtárgy veszélyeztetés. Az adott esetben a hivatalos eljárások pártatlansága, befolyásmentessége a jogi tárgy, és nem egyszerűen a rendőrség működésének védelme.

A fentieknek megfelelően a IV. rendű terhelt cselekménye a korábbi Btk. 225. §-a szerinti folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés bűntettének tényállási elemeit maradéktalanul megvalósította.

A kifejtettekből következően a Kúria a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta; ezért a Nógrád Megyei Bíróság és Fővárosi Ítélőtábla támadott határozatait a IV. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálati indítvány előterjesztését a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki. Az ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be. 416. §-ának (3) bekezdése és a 421. §-ának (3) bekezdése rendelkezik.

A Kúria határozatát a Be. 420. § (1) bekezdésének megfelelően nyilvános ülésen hozta meg.

Budapest, 2013. július 1.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*bírószági ügyintéző
NYM*